
Cap a la consolidació de la democràcia a Amèrica Llatina?

Maria Badia

(Canal 2 -butlletí PSC-L'Eixample-, 2000)

La democràcia no ha tingut mai un camí fàcil a Amèrica Llatina. La història de la regió està solcada de cops d'Estat, de temptacions autoritàries, de lluites desesperades per les llibertats polítiques i de regressions cap a escenaris que semblava que no havien de tornar mai més. Tot i això, diversos esdeveniments recents podrien indicar el final d'aquesta situació crònica.

Els episodis negres, en el passat i fins avui, han suscitat accions decidides en favor dels drets democràtics, han generat sòlids moviments d'oposició a les dictadures i han regalat a les societats llatinoamericanes un do fresc per a les utopies. A principis de segle passat, els combatents per la independència de les colònies s'aplegaren un temps sota la bandera de la unitat de tot el continent. Mèxic assajà, el 1910, una de les revolucions més avançades al seu temps i, quan a la fi dels anys trenta acollí amb fervor nombrosos exiliats espanyols -com també Veneçuela i d'altres països -, ho féu des d'una consciència d'avantguarda democràtica front a un Vell Continent esqueixat pel totalitarisme.

Per contra, en el darrer mig segle van succeir passos endarrera a tot el continent. Dominació econòmica exterior, supressions del pluralisme polític, violacions dels drets humans... Les tímides experiències democràtiques quedaven sovint ofegades en aquest panorama devastador.

Però des de la fi dels noranta fins a l'actualitat, l'onada democratitzadora recorre el continent sencer. Els últims exemples en són gairebé una culminació: a les eleccions del 2 de juliol de 2000 a Mèxic, la victòria de Vicente Fox posava fi a més de setanta anys de monopartidisme. El setembre, Alberto Fujimori declarava oberta la via per a

una veritable transició democràtica al Perú, amb la convocatòria d'eleccions l'any vinent.

Les forces de progrés juguen un paper cabdal en l'extensió de la democràcia. La Internacional Socialista compta amb 35 partits polítics membres a la regió, tots ells fermament compromesos en la defensa dels avenços de la democràcia.

Diuen els analistes que una transició democràtica no es completa fins que no es produeix un segon relleu en unes eleccions lliures. Precisament això és el què ha fet l'esquerra xilena, de la mà de Ricardo Lagos, després de la victòria a les darreres eleccions. A Argentina, Fernando de la Rúa aglutinà els progressistes per tal de derrotar a les urnes un peronisme portador de reminiscències populistes. Arreu, l'impuls de les joves democràcies llatinoamericanes es plasma en nombroses reformes institucionals. S'intenta posar límits a les atribucions de presidents fins ara totpoderosos, es vol acostumar les societats al multipartidisme i a la negociació política -ja que emergeixen nous escenaris en què el president no té el suport de la majoria de la cambra-. Es potencia la col·laboració entre les institucions, s' introdueixen canvis ambiciosos en la seguretat i la justícia. Es realitzen esforços notables per incrementar la descentralització i la cooperació federal com a la millor manera d'incidir en els problemes reals de la població.

La nova obertura internacional d'aquests països és una altra prova significativa de la majoria d'edat de les democràcies a la regió. Els processos de cooperació o d'integració econòmica regional avancen a bon ritme. Mercosur, la Nafta, el Pacto Andino...tots aquests vincles contribuiran a repartir el benestar a la regió, posaran les bases per a la concòrdia perdurable entre Estats i faran més fructíferes les relacions econòmiques i polítiques amb la resta del món.

La regió es convertirà en un interlocutor eficaç d'una Unió Europea que vol reactivar les seves relacions a l'altra banda de l'Atlàntic i Espanya estarà en condicions d'esdevenir pont d'aquesta nova cooperació si s'amplia el ventall de vincles que el nostre país manté als països llatinoamericans. L'ajuda al desenvolupament procedent d'Espanya i l'assessorament a partir de l'experiència democràtica espanyola han estat importants en països com Nicaragua, Hondures o Costa Rica, però ara cal ampliar aquest horitzó encapçalant una estratègia europea per al conjunt d'Amèrica Llatina.

Sens dubte, de la continuïtat d'aquestes experiències dependrà que es dissipin també les ombres que encara queden. En una regió estable i democràtica seria molt més fàcil trobar un desenllaç satisfactori per a la complexa guerra civil de Colòmbia i, igual que ha succeït al Perú, Veneçuela podria haver de reconduir l'actual ficció de democràcia cap a un Estat amb plenes garanties de participació política per a tots els ciutadans.

Ara més que mai, el ple exercici dels drets i deures democràtics ha de proporcionar als països llatinoamericans un instrument valuós per combatre dos problemes que sotmeten milions i milions d'individus: el subdesenvolupament i la desigualtat.

Maria Badia i Cutxet

Secretària de Política Europea i Internacional del PSC